

Diplomatski zvezek

marec 2024

št. 5

Republika Slovenija je 29. marca 2004 postala polnopravna članica zveze Nato/sedež zveze Nato v Bruslju
Avtor: Arhiv Nato

“

NATO ostaja hrbtenica tako evropske obrambe kot transatlantskega sodelovanja.

Tanja Fajon
ministrica za zunanje in evropske zadeve

”

UVODNIK

Drage bralke, dragi bralci,

pomlad je čas navdih: kot da bi več svetlobe in toplejši dnevi prinesli dodatno energijo in zagon. In to potrebujemo vsi. Posebej navdihujoč je bil obisk treh močnih žensk, ki s svojim delom in elanom navdihujejo svet in želijo spremeniti življenje na območju izraelsko-palestinskega konflikta. V Sloveniji smo jih gostili ravno na 8. marec. V nekaj besedah z vami delimo njihovo poslanstvo. Vedno navdihujoč je tudi naš dolgoletni sodelavec Andrej Šter, s katerim smo opravili intervju pred koncem njegove aktivne kariere. Diplomaciji je dal veliko; preberite si, koliko je diplomacija dala njemu.

Diplomacija je lahko tudi navdih. Tokrat razmišljamo o povezavi med diplomacijo in literaturo, medsebojnem navdihovanju in vplivu. Povezave pa obstajajo tudi med diplomacijo in kulturo: ena deluje v interesu države in ljudi, druga državo, narod in ljudi določa s svojimi posebnostmi, tudi tradicijo. Prispevek našega veleposlaništva v Tirani je prav posebej navdihujoč. Pišemo še o velikem Slovencu, ki ga je v njegovem diplomatskem udejstvovanju prevzel predvsem Egipt: predstavljamo Antona Lavrina.

Leto 2024 je leto pomembnih obletnic v diplomatski zgodovini, saj so se pred 20 leti sklenila večletna prizadevanja Slovenije za vključitev v čezatlantske in evropske povezave. Konec marca praznujemo dve desetletji članstva Slovenije v zavezništvu Nato, ki nam nudi varnostni okvir v vedno manj predvidljivem svetu, zato v tej številki Diplomatskega zvezka nekaj strani namenjamo mislim našega veleposlanika pri Natu. Naslednjo, majsko številko bomo bolj posvetili EU. Kot še en izziv slovenskega regionalnega in multilateralnega delovanja tokrat na kratko predstavljamo tudi predsedovanje Slovenije Strategiji EU za alpsko regijo. BSF v okviru celoletne platforme poroča z letošnje konference Raisina Dialogue.

Naj še vas navdihne pomlad, morda tudi z branjem te številke Diplomatskega zvezka, ki je pred vami.

Veleposlanica Sabina Stadler Repnik, urednica

VSEBINA

- 20 let članstva Slovenije v zvezi Nato
- Intervju z Andrejem Šterom
- Ženski mirovniški glasovi
- Diplomacija in literatura
- Blejski strateški forum
- Bilo je...
- DKP - tokrat izbrano
- Zadnja stran

Dr. Andrej Benedejčič, veleposlanik, stalni predstavnik Slovenije pri zvezi Nato

NATO IN RANJENI SPOMIN: ZAVEZNIŠTVO KOT KATALIZATOR MEDEVROPSKEGA SODELOVANJA

Slovenija je v zvezo Nato vstopila 29. marca 2004. Vendar je svojo pot v članstvo dejansko začela deset let prej, 30. marca 1994, ko je postala ena prvih držav, ki so se pridružile programu Partnerstvo za mir. Ta odločitev je pomenila veliko spremembo v takratnem razmišljanju o slovenski zunanji in varnostni politiki. V 80. letih prejšnjega stoletja je namreč Slovenijo, eno od šestih zveznih republik socialistične Jugoslavije, zajelo alternativno demokratično gibanje, ki je v veliki meri izviral tudi iz odpora do služenja vojaškega roka v Jugoslovanski ljudski armadi. Ena od bolj odmevnih pobud tistega obdobja zato ni bila le suverena, temveč tudi demilitarizirana Slovenija.

Po desetdnevni vojni leta 1991, ko je – prosto po stari slovenski himni – za »blagor očetnjave« znova morala »spregovoriti puška«, je ta idealistični cilj zamenjala ideja oborožene nevtralnosti.

Kakšen je bil torej razlog za obrat k zvezi Nato? Odgovor so razmere v regiji. Na začetku leta 1994 je bila naša neposredna sosedica, Hrvaška, še vedno soočena z zasedbo tretjine svojega ozemlja, zahodna meja t. i. Republike Srbske Krajine pa je bila od slovenske meje oddaljena le dvajset kilometrov. Vojaški spopadi v bližnji Bosni in Hercegovini so bili prav tako v polnem razmahu, prvi zloglasni pokol v Sarajevu, na tržnici Markale, se je zgodil v začetku februarja 1994. V Slovenijo se je tako zateklo okoli 70.000 bošnjaških beguncev, kar je predstavljalo približno štiri odstotke celotnega slovenskega prebivalstva.

Drugače povedano, slovenska odločitev za Nato je bila posledica široko razširjenega občutka nevarnosti zaradi nestabilnih razmer na ozemlju nekdanje Jugoslavije. Zato je zavezniški vrh v Madridu leta 1997, kjer Slovenija v nasprotju s pričakovanji ni prejela vabila k pridružitvi, pomenil velik šok. Presenetile so nas tudi spremljajoče neformalne kritike. Ena je bila še posebej boleča. Rečeno nam je bilo, da če želimo uživati varnostna zagotovila, moramo najprej pokazati, da lahko prispevamo k varnosti drugih, zlasti na Zahodnem Balkanu(1). Drugače povedano, od nas se je zahtevalo, da se dokažemo z aktivnim angažmajem ravno v tisti regiji, ki smo jo videli kot glavno varnostno grožnjo zase in pred katero smo se poskušali zaščititi z vstopom v Severnoatlantsko zavezništvo.

Čeprav razočarani, smo se odločili izpolniti to nepričakovano pričakovanje. Tako smo maja 1997, le dva meseca pred vrhom v Madridu, prvič poslali svoje vojake – šlo je za sanitetno enoto z varovanjem – na misijo v tujino. To je bila operacija Alba v Albaniji, kjer smo bili pod okriljem naših italijanskih sosedov. Ta epizoda je bila dokaj izjemna. Prvič zato, ker smo ne samo poslali svoje vojake v tujino, ampak smo jih celo poslali na Zahodni Balkan. In drugič zato, ker smo se v to operacijo vključili z Italijani, čeprav smo imeli takrat kar nekaj bilateralnih težav prav z njimi. Tako resnih, pravzaprav, da je naše Ministrstvo za zunanje zadeve le nekaj mesecev prej celo objavilo Belo knjigo o diplomatskih odnosih(2).

(1) Ron Asmus, ki je takrat služboval kot namestnik pomočnika državnega sekretarja ZDA za Evropo v ameriškem State Departmentu, je pozneje celo zapisal: »Kar nekaj nas je menilo, da je država v samozanikanju glede tega, da je bila nekoč del bivše Jugoslavije in da se otepa svoje regionalne odgovornosti na Balkanu.« O Sloveniji je še menil: »Bali smo se, da hoče vstopiti v Nato zaradi potrditve svoje evropskosti in ne zato, ker bi nam želela pomagati pri zajezitvi prihodnjih evropskih konfliktov.« V Asmus, R. D. (2002). *Opening NATO's Door: How the Alliance Remade Itself for a New Era*. New York: Columbia University Press, str. 217.

(2) Vsebovala je nekatere ključne dokumente o mejnem vprašanju in tudi seznam Italijanov, ki so zagrešili hudodelstva na ozemlju Slovenije med II. svetovno vojno. Ta seznam je nekdanja Jugoslavija leta 1945 zamažala posredovala Komisiji OZN za vojne zločine. V uvodu k publikaciji je takratni slovenski zunanji minister brez dlake na jeziku obtožil Italijo, da poskuša spodkopati pravno veljavo svojih sporazumov z Jugoslavijo, ki jih je Slovenija podedovala kot država naslednica, in si prizadeva izsiliti njihovo spremembo: »Tako je kmalu po osamosvojitvi začela ponovno odpirati vprašanje izvajanja Rimskega sporazuma in zahtevati vračilo nepremičnin tako imenovanih optantov«. Nadalje je zadržal, da Italija izkorišča svoj položaj znotraj EU in s tem svojo manjšo sosedo dobesedno sili v odziv. Thaler, Z. (1996). *Spremna beseda*. V B. Gradišnik in J. Šušmelj (ur.), *Slovenija, Italija: Bela knjiga o diplomatskih odnosih* (str. 7–8). Ljubljana: Ministrstvo za zunanje zadeve Republike Slovenije, str. 7.

To je bilo takrat. Danes, skoraj tri desetletja pozneje, imata Slovenija in Italija znotraj Nata posebno razmerje. Tako posebno, da je pomembno vplivalo tudi na naše dvostranske odnose. Od operacije Alba dalje smo namreč z italijansko stranjo v praktično v vseh misijah in operacijah v tujini. V Afganistanu smo bili, na primer, skupaj v Regionalnem poveljstvu Zahod. Tudi v večnacionalnem Natovem bataljonu v Latviji sodelujemo zato, ker je v njem prisotna Italija. To novo pridobljeno zaupanje prav tako pojasni, zakaj Italija že od našega vstopa v Nato ne le opravlja naloge varovanja zračnega prostora nad slovenskim nebom v sklopu mirnodobne zavezniške misije »Air Policing«, temveč je tudi pomagala izuriti prvo generacijo slovenskih usmerjevalcev združenih ognjev, t. i. JTAC, ki so visoko cenjen vezni člen med letalstvom in pehoto.

Kar se tiče Zahodnega Balkana, pa se Slovenija v regiji aktivno angažira še danes. Do zdaj je v zavezniški misiji Kfor na Kosovu služilo že skoraj 10.000 slovenskih vojakov. Leta 2007 smo bili tam celo prisotni s celotnim motoriziranim bataljonom, kar je pomenilo skoraj desetino naše takratne stalne sestave. Od septembra 2012 do septembra 2013 je slovenski brigadir zasedal položaj namestnika poveljnika Kforja, kar je najvišji položaj v zavezniški poveljniški strukturi, ki ga je Slovenija imela do danes. Angažirali smo se tudi v okviru zavezniške misije Sfor v Bosni in Hercegovini, kjer smo prisotni tudi po tem, ko se je leta 2004 zaključila, in sicer v okviru Euforjeve operacija Althea in tudi Natovega poveljstva v Sarajevu. Slovenija je bila prav tako kontaktna država zavezništva za Črno goro, ko je ta dobila povabilo za članstvo, in za Severno Makedonijo, ko je ta postala članica Nata. To pomeni, da smo prek naših veleposlaništev v Podgorici in Skopju ter naše delegacije v Bruslju aktivno prispevali k njuni evroatlantski perspektivi.

Za nekatere je vse to sicer presenetljivo. Italija, ki je še nekaj let po osamosvojitvi postavljala pod vprašaj svojo vzhodno mejo in pozneje institucionalizirala spomin na optante, je znotraj Nata tesna zaveznica? In Zahodni Balkan – ali se nismo osamosvojili ravno zato, ker smo hoteli stran od regije, ne pa da se z njo angažiramo na vseh področjih, tudi vojaškem? To poudarjam zato, ker imam včasih občutek, da celo moji kolegi v Severnoatlantskem svetu slovensko sodelovanje z Italijo in njeno angažiranje v korist Zahodnega Balkana jemljejo kot nekaj samoumevnega. Dejansko pa gre v luči nedavne zgodovine za kakovostni, če ne celo kvantni preskok. Tako zelo avantgardni, pravzaprav, da se je dobro spomniti, zakaj to počnemo.

To pa počnemo zaradi kritike, s katero smo se prvič soočili leta 1997 med neuspešnim poskusom vstopa v članstvo v Natu na vrhu v Madridu. To kritiko je pozneje najbolj jasno ubesedil znani francoski politolog Jacques Rupnik. Leta 2009, ob peti obletnici velikih širitev Nata in EU, je namreč na vprašanje o tem, kaj so nove članice, vključno s Slovenijo, prinesle v evroatlantske integracije, dejal: »Nove članice so prinesle svoje travme, svojo zgodovino in svojo izkušnjo življenja v razdeljeni Evropi. Imajo občutek, da sta njihovo izkustvo in bolečina na Zahodu premalo razumljena in priznana. Prinašajo ranjeni spomin preteklosti(3).«

Zato bi rad zaključil z dvema poudarkoma. Prvič, menim, da je Sloveniji v dvajsetih letih članstva v zvezi Nato uspelo preseči svoj »ranjeni spomin«. Zgradili smo namreč trdne odnose s staro – sosednjo – članico zavezništva in se vsestransko angažirali v regiji, od katere smo leta 1991 tako obupano skušali pobegniti. In drugič, ko se oziramo na prehojeno pot, v Sloveniji ne moremo drugače kot razmišljati o razlogih za nenadno utrujenost – če ne celo naveličanost – glede Zahodnega Balkana, zlasti med tistimi, ki so nas še pred nedavnim poučevali o potrebi po odgovornosti do regije. Zato izražam iskreno upanje, da bo v preostalih tednih in mesecih pred vrhom v Washingtonu vseeno možno zbrati kritično število zaveznic, ki bodo skupaj poskrbele, da si na vrhu zveze Nato njihovi šefi držav in vlad zastavijo tudi vprašanje o »nedokončanem poslu« zavezništva, ki je evroatlantska integracija Zahodnega Balkana.

(3) Vidmajer, S. (2016, 11. marec). Darilo z Vzhoda. Delo. Dostopno prek <https://www.delo.si/sobotna/darilo-z-vzhoda.html>.

INTERVJU – ANDREJ ŠTER

Objavljamo intervju z Andrejem Šterom, brez dvoma enim najbolj prepoznavnih obrazov našega ministrstva, predvsem zaradi dolgoletnega vodenja Konzularnega sektorja v Ministrstvu za zunanje in evropske zadeve (MZEZ).

V minulem letu je to žezlo predal v druge kompetentne roke, sam pa se je s prevzemom »projekta 114« (v šali tudi 11Šter) pred odhodom v pokoj lotil še enega novega podviga – vodenja pisarne, ki nudi dragoceno pomoč prebivalcem Slovenije, prizadetim v lanskih katastrofalnih poplavih.

V intervjuju ga tikamo, saj smo zelo dobri kolegi. Pogovor je spremljalo veliko smeha, humornih vložkov ne bo težko prepoznati.

Andrej, marsikdo v Sloveniji se trudi, da bi delal dlje in poleg plače dobival še tista dodatna sredstva iz SPIZ, tebi pa se mudi v pokoj. Kako to?

Vse ima svoj rok trajanja in bil sem trdno odločen, da bo 31. december 2023 moj zadnji delovni dan. Potem pa so se zgodile poplave, in dokler bo potreba po pomoči prizadetim ljudem, bom sodeloval. Občutek, da nekemu pomagaš, je neskončno lep. Največja draž 114 zame osebno je, da lahko vsakomur zelo neposredno povem svoje mnenje – in to ne vedno pozitivno. Seveda pri tem ne mislim na prizadete prebivalce, ki se obračajo po pomoč, pač pa bolj na vrsto sogovornikov v državni upravi, ki bi tudi v tem kontekstu želeli delati po starih vzorcih. Včasih je zelo težko razložiti, da pisarna 114 potrebuje hitrejša odziva, enotne odgovore, veliko fleksibilnosti in manj izgovarjanja na nepristojnost.

Ko pa sem zaprosil za izračun pokojnine, me je zabavalo, da je bila ob vseh drugih funkcijah, ki sem jih opravljal, najboljša podlaga za obračun obdobje, ko sem bil finančni inšpektor v Službi družbenega knjigovodstva še zelo na začetku svoje kariere.

Če na ulici mimoidoče vprašaš, koga z MZEZ poznajo, bodo – poleg ministrov – skoraj z gotovostjo imenovali tebe. S svojim angažmajem in medijskim izpostavljanjem, ki mu je sledilo, si postal najbolj znan obraz našega ministrstva. Te je to kdaj motilo, oviralo pri delu?

Ne, priznam, da sem rad pred kamero. In da včasih izjavim kaj, kar morda ni najbolj korektno, zadene pa bistvo.

Pred prihodom na zunanje ministrstvo si bil tudi minister za notranje zadeve. Kako gledaš na tisto obdobje?

Če bi mi kdorkoli v študentskih letih ali ob začetku kariere prerokoval, da bo to moje delo in da bom imel opravka s policijo, bi se hudo nasmejal.

Pa si imel kdaj »opravka s policijo«? Si kdaj, recimo, »napihal«?

Kot stranka seveda. Napihal pa nikoli nisem, ker ne vozim. In to štejem kot svoj največji prispevek k varnosti v prometu.

Kako si pred mnogimi leti sploh prišel na takratni MZZ?

Kot minister za notranje zadeve sem leta 1996 obiskal Bonn, skupaj s kolegi iz Nemčije, Avstrije, Hrvaške in BiH smo podpisovali sporazum o vračanju beguncev. Ob tej priložnosti me je takratni veleposlanik v ZRN dr. Frlec povabil na pivo, ob katerem sva imela odlično debato, tudi o perečih vprašanjih, kot so begunska problematika in migracijski izzivi. Izrazil je upanje, da se bova še kdaj srečala in sodelovala.

Priložnost se je pojavila relativno kmalu; leto pozneje sem ostal brez službe, dr. Frlec pa je postal minister za zunanje zadeve, ki je prepoznal, da so moje izkušnje za MZZ dragocene in potrebne.

Glede na tematiko, ki sem jo najbolje poznal, je bila nekako naravna izbira konzularno področje.

Andrej Šter
Avtor: MZEZ/ZAN

In kako si se nato znašel v diplomatskih čevljih in okolju?

To so bili zelo drugačni časi, brez posebnih navodil ali specifičnih nalog, polni improvizacije, neurejene področne zakonodaje itn. In tako smo postopno začeli graditi vse, kar pritiče moderni konzularni službi. Takrat je bil katalog zbirk osebnih podatkov popolna tabula rasa, vizumske nalepke niso obstajale, pač pa smo vizume žigosali. Treba je bilo vzpostaviti celoten sistem, pri čemer smo se opirali tudi na dragoceno sodelovanje s tujimi kolegi, še posebej Nemci in Avstrijci. Kar pošteno smo orali ledino glede vizumske politike, z menoj sta v to zagrizla kolega Marija Šinigoj in Tone Pirih. Cilji, ki smo jih videli pred seboj, so bili za nekatere skorajda utopični in tudi predmet posmeha, pa vendar se je relativno kmalu izkazalo, da razmišljamo prav.

Sledile so še višje funkcije ...

Da, prevzel sem mesto generalnega direktorja, pozneje tudi državnega sekretarja, za kar se je moral takratni minister dr. Rupel večkrat potruditi, da me je vlada imenovala na to mesto. V času našega prvega predsedovanja Svetu EU 2008 sem bil kot državni sekretar tudi v funkciji razvojnega ministra. To je bilo poleg papeževega obiska v Sloveniji leta 1996 najbolj zanimivo obdobje mojega diplomatskega dela. Veliko smo prepotovali, od blizu sem spoznal »mašinerijo EU«, med razvojnimi ministri drugih držav članic sem spoznal sijajne sogovornike, od katerih sem se veliko naučil, med drugim tudi, da je med razvojno politiko in »romantiko« v zvezi s tem le malo vzporednic. Z njimi sem ostal v stiku še dolgo po tem.

Po tem obdobju na MZZ zame nekaj časa spet ni bilo pravega dela, kar nekaj mesecev sem preživel ob prazni mizi. Potem pa sem se 2009 vrnil na konzularni sektor in prevzel njegovo vodenje.

In spet so bili pred tabo pomembni projekti?

Vsekakor. Kot velik dosežek vidim sprejetje Zakona o konzularni zaščiti, ki ga Slovenija ni imela. Pred tem sta pravno podlago predstavljala Dunajska konvencija o konzularnih odnosih (1963) in Zakon o zunanjih zadevah.

Treba je tudi poudariti, da je članstvo Slovenije v EU prineslo tektonske premike na področju konzularne zaščite. Med drugim je bila zdaj tudi Slovenija tista, ki je pomagala drugim državam članicam in nekatere od njih npr. zastopala v tretjih državah, tako kot več držav nas zastopa tam, kjer nismo prisotni s svojim diplomatsko-konzularnim predstavništvom. Vizumski postopki, recimo, so medtem – v primerjavi z našimi začetki – doživeli pravo revolucijo. Posebej v tehničnem smislu.

Ena večjih nalog ali dosežkov Konzularnega sektorja pa je tudi uvedba in redno izvajanje konzularnega usposabljanja z obveznim izpitom. Gre za selektiven proces, enega redkih na MZEZ, a to seveda omogoča, da imamo med sodelavci, ki v tujini opravljajo konzularne naloge, res odlično usposobljene ljudi.

Vodenje konzularnega dela, ki je izredno specifično, ti je bilo zelo pisano na kožo. In to toliko dolgih, polnih in verjetno tudi lepih let. Zakaj prav »konzulara«?

Nekoliko je nedvomno povezano s tem, s čimer sem se ukvarjal že prej na notranjih zadevah: z vprašanji mejnega nadzora, migracijsko problematiko itn.

Vsekakor pa sem kot veliko prednost vzel tudi dejstvo, da je konzularno delo malo bolj sproščeno od tistega strogo diplomatskega in tako recimo ni najbolj pomembno ali nosiš nogavice do kolen ali ne.

Seveda se je iz tega naslova kdaj pripetila tudi kakšna zabavna zgodba, kot je bil na primer nujen in nenapovedan obisk enega tujih veleposlanikov pri meni. Bilo je sredi poletja in strašno vroče in sam sem bil temu primerno oblečen. Pogleda do potankosti urejenega veleposlanika na moje kratke hlače in natikače ne bom nikoli pozabil. Predvsem pa gre za pomoč ljudem.

Življenjski tok Andreja Štera z besedami Andreja Štera

-rojen 1958 v Britofu pri Kranju (Srednja Evropa), živim kot pritepenec brez možnosti za pridobitev statusa v Stražišču pri Kranju (Balkan) – ločnica je reka Sava,
-diplomiral 1983 na Pravni fakulteti v Ljubljani,
-poročen, dve hčerki, štirje vnuki (en par v Ljubljani, en par v Bruslju),
-zaposlen:
od 1983 do 1990 v Službi družbenega knjigovodstva Kranj (danes UJP in delček FURS) kot finančni inšpektor,
od 1990 do 1992 Občina Kranj, sekretar za notranje zadeve,
od 1992 do 1998 MNZ najprej državni sekretar, od 1994 pa minister v 2. Drnovškovi vladi,
od 1999 dalje MZ(E)Z (2005–2007 generalni direktor, 2007–2009 državni sekretar), od 2009 dalje vodja ZKO v Vili Čiračara

Bi želel kaj povedati o tistem norem kovidnem obdobju?

Zelo težko, intenzivno obdobje je bilo to: prvič v zgodovini se je ves svet zelo na hitro ustavil. Naše delo je bilo ves čas, 24/7, namenjeno pomoči slovenskim državljanom, ki so se – predvsem v času popolnega zaprtja držav – znašli v težavah. Pa tudi odpravljanju težav zaradi dejstva, da je Slovenija logistično zelo osiromašena država. Načini, kako spraviti ljudi nazaj v domovino, so bili zelo različni, večkrat zelo »inovativni«. Bile so zelo napete in zapletene zgodbe, reševali smo primer za primerom.

Sem pa ponosen na to, da pomoči slovenskim državljanom nismo zaračunavali (npr. stroškov posebnih evakuacijskih letov, cestnih prevozov itd.). Ustanovili pa smo poseben sklad in pozvali ljudi, ki smo jih pomagali, naj vanj prispevajo po svoji presoji. Izkazalo se je, da so bili ljudje res hvaležni, v skladu se je nabralo še enkrat toliko sredstev, kot je bilo porabljenih, ta pa so zdaj namenjena nadaljnji pomoči.

Bil si minister (in ministrant, doda Andrej), državni sekretar, si vitez malteškega suverenega reda in še marsikaj – kako nekdo, ki opravlja vse to, ostane ČLOVEK, vedno pripravljen prisluhniti in pomagati? In vedno zagotovljena dobra družba. Tisti, ki te osebno poznajo, vedo, da si tudi človek velikega, morda specifičnega humorja. Ti pri tem pomagata tudi ta?

Prav gotovo. Treba se je znati pošaliti. Predbožičnih druženj, kjer je bila moja vloga igranje jelenčka Rudolfa, se vsak rad spomni. Tudi druženj s sodelavci konzularne službe, ko smo v prostem času in seveda za svoj denar odšli na skupne izlete, danes se temu reče team building, in se tako še bolj povezali.

Življenjsko pa je, da pride tudi do slabe volje. Vendar dokler komunikacija teče, je vse rešljivo. Ko ta zastane, nastane problem. Konzularno delo je res primerno za streznitev glede pomembnosti lastnih težav: ko imaš opravka s težkimi, tragičnimi zadevami, te to zaznamuje. Občutki ob srečnih koncih pa so tudi neprecenljivi. Ključ do uspeha je človeškost, začeni seveda v lastnih vrstah. Tudi marsikateri naš sodelavec se občasno znajde v kakšnih težavah, bodisi zdravstvenih ali drugih osebnih stiskah, in naloga »hiše« je, da poskrbi za svoje ljudi. Edino tako lahko še naprej računa na množico lojalnih, angažiranih in požrtvovalnih sodelavcev.

Vemo, da si zbiratelj različnih izvodov Pike Nogavičke. Koliko različnih izdaj imaš trenutno?

Več kot 300. Nazadnje sem dobil izdaje v mongolščini, baskovščini in galščini. Želel bi si še več, toda ta knjiga v določenih delih sveta ne more zaživeti. Pika je veliko predivja, premočna in preveč svoje glava, kot se to za dekleta ponekod spodobi, kajne?

Zakaj si začel zbirati prav prevode te knjige?

V slovenščini je stara približno toliko kot jaz, kot podlistek je začela izhajati v reviji Pionir. V sebi nosi različna sporočila za različna življenjska obdobja. Vsaj jaz jo tako dojemam.

Je pa treba poudariti še, da je zaradi tesne povezave med avtorico Astrid Lindgren in našo pisateljico in prevajalko Kristino Brenkovo slovenska izdaja nekaj zelo posebnega. Brenkova je bila zelo ponosna, da je dobila dovoljenje, da »besedilo preseli v našo deželo, naše razmere, in kar je najpomembnejše, z našimi imeni.« Tako npr. v našem prevodu Pikina vila ne ostane vila Kunterbunt, pač pa čarobna vila Čiračara. Imenska povezava s sedežem konzularne službe je pri tem povsem naključna ...

Ker te poznamo, da nikdar ne moreš mirovati in da rad pomagaš – kakšni so tvoji načrti za obdobje po upokojitvi? Poleg razvajanja vnukov, seveda ... Morda kot ljubiteljski pevec razmišljaš o bolj resni pevski karieri?

Vnuki so vsekakor prioriteta, upokojenski pevski zbor pa resna opcija. Še boljši pa bi bil kakšen tarok klub.

In če bi lahko začel vse od začetka, kaj bi počel v življenju?

Ne bi bil policaj, finančni inšpektor in diplomat. Bil bi gozdar.

Andrej, v letih svojega delovanja v ministrstvu si pustil velik pečat kot človek in kot strokovnjak. Vse dobro ti želimo tudi v prihodnje!

TRI ZGODBE ZA MIR

Na povabilo MZEZ in v organizaciji BSF so Slovenijo 8. marca obiskale tri matere, tri osebe, ki jih je izraelsko-palestinski konflikt zaznamoval za vse življenje. Tri upornice, ki so se odločile upreti se nasilju z dobrim, tri neustrašne borke, ki se ne borijo z orožjem. Tri superženske! In to prav na mednarodni dan žensk.

Reem Hajajeh je Palestinka iz Gaze, ki svoje poslanstvo gradi na načelu, da je mati in da ženske niso rojene za trpljenje oz. da bi trpljenje gledale. Manuela Rotstein je Izraelka, judinja, ki trdno verjame, da mir nima alternative in da je pri tem treba vztrajati, obupu in žalosti navkljub. Enam Odeh je Arabka, ki živi v Izraelu v bližini meje z Libanonom. Po njenem mnenju si mladina tam zasluži drugačno pesem od preletov raketnih izstrelkov. Kljub vsej grozi ob vsakodnevnem pogledu na mrtve člane družin in članice društva ter šoka ob 7. oktobru lanskega leta, te ženske še glasneje pozivajo k angažmaju zmernega dela družbe, ki se ne istoveti z uradno politiko. Neomajno vztrajajo v svoji »odpornosti v upanju«, pri zavezanosti za skupno prihodnost, v veri v možnost rešitve. Prekinitev ognja ni le dogovor na papirju, pravijo; predvsem je podlaga za razumevanje in medsebojno spoštovanje – in to je njihovo poslanstvo.

Vse so predstavnice lokalnih ženskih društev, ki menijo, da jih njihovi politiki vodijo v samouničenje in v prihodnost z manj demokracije, strpnosti in svobode. Palestinke iz Women of the Sun in Izraelke iz Women Wage Peace so skupni glas tistih, ki jih pritisk oblasti žene v boj za spremembe za (lepši) jutri. In jutri bo, če bo obstalo življenje, zato se za prihodnost ne moremo bojevati s še več mrtvimi, pravijo, ampak prihodnost lahko ustvarjamo le, če smo živi. In to učijo svoje otroke, sosede, sodržavljane, tudi razdeljeno mednarodno skupnost. Ta boj so poimenovala »klic mater« (ang. The Mothers' Call), s katerim nagovarjajo k dialogu in spoštljivi medsebojni komunikaciji. Borijo se za svoje otroke, saj je že preveč mladih plačalo previsoko ceno konflikta – ali z življenjem ali s trajnimi posledicami. Želijo promovirati drugačen, nov jezik, ki ne bi poznal obtoževanja, žaljenja in nasilja ter tako prispevati h končanju konflikta po mirni poti.

Zaradi svojih prizadevanj, poguma in vztrajnosti so bile članice obeh društev nedavno nominirane za Nobelovo nagrado za mir. Pred kratkim jim je revija Time podelila tudi naslov »ženske leta 2024«. Pogumne, neustrašne, povezane! Začele so kot posameznice, zdaj pa jih je že na tisoče, ki ne želijo več biti le glas iz ozadja. Zato s svojim delovanjem kličejo k pomoči in podpori mednarodne skupnosti – brez postavljanja na eno ali drugo stran – da bi za vse ljudi na tem konfliktnem območju končno zavladali mir, svoboda in dostojno življenje.

To je vsa življenjskost in aktualnost feminističnega pristopa v zunanji politiki. Zahvala ministrici Tanji Fajon za uvodni in predsednici Nataši Pirc Musar za zaključni nagovor. In seveda še posebej hvala Enam, Manuely in Reem za navdih in upanje!

Gostje s predsednico države Natašo Pirc Musar in ministrico za zunanje in evropske zadeve Tanjo Fajon, Cankarjev dom
Avtor: MZEZ/ZAN

SLOVENSKO PREDSEDOVANJE STRATEGIJI EU ZA ALPSKO REGIJO

Republika Slovenija od 1. januarja do 31. decembra 2024 predseduje Strategiji EU za alpsko regijo (EUSALP). Strategija je bila sprejeta leta 2015, vsako leto pa ji predseduje ena od sedmih sodelujočih držav.

V Postojni je 1. februarja 2024 potekal uvodni dogodek ob začetku predsedovanja Slovenije EUSALP. Dogodka se je udeležilo več kot sto domačih in tujih predstavnikov, ki jim je bil predstavljen program slovenskega predsedovanja in glavne napovedane aktivnosti EUSALP v letu 2024.

Mladi in njihovo aktivno vključevanje v strategijo so ena ključnih institucionalnih prednostnih nalog. Alpska strategija je bila prva, ki je ustanovila svet mladih. V času predsedovanja bodo člani sveta mladih vabljeni na vse upravljalvske sestanke, Slovenija bo organizirala tudi ločena srečanja z mladinskim svetom, ga vključila v proces revizije in povabila, da pripravi posebno panelno razpravo na letnem forumu.

Poleg sodelovanja z mladimi bo Slovenija med predsedovanjem pozornost namenjala še trem tematskim prednostnim področjem: krožnemu gospodarstvu, trajnostnemu upravljanju voda in kakovosti življenja v Alpah za mlade. Slovenija se bo morala tudi intenzivno posvetiti nadaljevanju procesa revizije Akcijskega načrta EUSALP, da se bo strategija lahko bolje odzivala na izzive, s katerimi se alpski prostor sooča danes.

Otvoritveni dogodek ob začetku slovenskega predsedovanja EUSALP | Avtor: Bor Slana/STA

Najstarejše kolo z Ljubljanskega barja "Kolo 5200" je simbol slovenskega predsedovanja EUSALP
Avtor: Bor Slana/STA

Skozi vse leto bodo v Sloveniji organizirani sestanki Izvršnega odbora EUSALP in sestanki vodij tematskih skupin. Poleg tega bo od 12. do 15. marca v Ljubljani in Kamniku organizirano srečanje mladinskega sveta EUSALP, skupaj z mladimi predstavniki Alpske konvencije. V sodelovanju s Tehnološkim parkom Ljubljana bo 6. junija organizirana konferenca o krožnem gospodarstvu.

Zaključna dogodka predsedovanja bosta Generalna skupščina EUSALP, ki jo bo vodila ministrica Fajon in se bo odvijala 14. novembra na Brdu pri Kranju, ter Letni forum EUSALP, ki bo 14. in 15. novembra, prav tako v Kongresnem centru Brdo.

DIPLOMACIJA V ROMANIH: REFLEKSIJA, SUGESTIJA ALI SAMO FIKCIJA?

Razmišlja: veleposlanik dr. Milan Jazbec

Diplomacija se ves čas svojega večtisočletnega delovanja giblje v širokem razponu med mitologijo in realno politiko. Del tega razgibanega prizorišča predstavlja tudi upodabljanje diplomacije v literaturi, še posebej v romanih.

Struktura in slog romana kot najbolj zahtevnega in praviloma obsežnega literarnega dela omogočata širok razpon dogajanja, poudarkov in premislekov, kjer je diplomacija po eni strani zelo uporaben pripomoček in po drugi strani vsekakor hvaležna tema, ki literarno delo naredi dodatno zanimivo, a tudi poučno. Svetovna literatura ponuja vrsto odličnih primerov, kjer veliki mojstri pisane besede uporabljajo diplomacijo bodisi kot snov svojega pripovedovanja bodisi kot pripomoček za obogatitev literarnega dela.

Seveda pa romane z diplomacijo kot prevladujočo temo pišejo tudi diplomati, ki so pisatelji ali pa s pisanjem to postanejo. Pri tem gre tako za literarno fikcijo kot tudi za vnašanje lastnih izkušenj in opažanj v literarno delo. Diplomatska naracija v teh primerih pridobi z javnosti sicer skritimi in neznanimi odtenki ter s pridihom resničnega ozadja dogodkov, iz česar je spletena fabula.

V obeh primerih ne manjka elementov privlačnosti, v vsakem pogledu pa se je mogoče o diplomaciji in o širšem zgodovinskem kontekstu marsikaj naučiti. Tudi poklicni diplomati, katerih delo med drugim temelji na čim večjem številu preizkušenih praktičnih situacij, lahko s tem marsikaj pridobijo.

Za ponazoritev navedimo nekaj primerov: Rdeče in črno (Stendhal), Vojna in mir (Tolstoj), Veleposlaniki (Henry James), Častni konzul (Graham Greene), Ameriška viza (Juan Recacochea), pa tudi Izza kongresa (Ivan Tavčar), Travniška kronika (Ivo Andrić) in Misija: London (Aleks Popov). Andrić je bil dolgoleten uspešen diplomat, vrh njegove kariere predstavlja mesto zadnjega veleposlanika Kraljevine Jugoslavije v Berlinu (družbo mu je delal izstopajoči vojaški ataše Vladimir Vauhnik, doma iz Svetinj v Slovenskih goricah), v diplomatski službi pa sta nekaj časa delovala tudi Stendhal in Popov.

Dodajmo k temu še kratek pregled slovenskih literarnih del, ki uporabljajo diplomacijo za svojo zgodbo. Kronološko prvo delo je navedeni Tavčarjev roman (1905), ki v mojstrski upodobitvi kongresa Svete aliance v Ljubljani leta 1821 odstre diplomatska ozadja dogodka, pa tudi romantično zagledanost ambiciozne meščanske mladenke v kneza Metternicha, glavnega protagonista dogodka, ki je ponesel ime tedanje kranjske prestolnice širom evropskih diplomatskih in političnih krogov.

Veleposlanik Mitja Vošnjak je avtor romana Most na mejni reki Selan (1964), ki se v celoti posveča diplomatski zgodbi o zaostrenih odnosih med sosednjima državama in v kateri prikaže celo paleto diplomatskih pristopov in prijemov ob iskanju diplomatske rešitve spora. Književnik Vladimir Kavčič skoraj četrto stoletje pozneje v romanu Veleposlanik na Kitajskem (1987) uporabi diplomatsko zgodbo, da oriše usodo vplivnega politika, ki se ga lahko znebijo samo tako, da mu obljubijo izstopajoče veleposlaniško mesto, ki ga sicer nikoli ne dobi.

RAZMIŠLJAMO

Ivo Zorman, rahločutni mojster ubesedovanja človeških intimnih usod, v romanu Donata (1991) predstavi, kako se po drugi svetovni vojni življenje poigra s sposobno, ambiciozno in iskreno mlado damo s slovenskega podeželja, ki se poroči z vplivnim polkovnikom jugoslovanske vojske. Ta postane vojaški ataše v Berlinu, a njegovo kariero – in s tem njeno pot v visoke kroge – prekine Informbiro, ko se polkovnik znajde na napačni strani.

Prvi slovenski zunanji minister Dimitrij Rupel v romanu Predsednik ali Tako kot je bilo (2009) v napeto politično insajdersko zgodbo vplete vrsto poudarkov, namigov in komentarjev o izbiranju in postavljanju veleposlanikov, pri čemer je sicer kot zunanji minister vrsto let tudi sam sodeloval. Podpisani sem avtor dveh psihološko zasnovanih romanov o diplomaciji, Mavrica izza duše (2009) in Iskanje izgubljene duše (2017), iz katerih nastaja trilogija o diplomaciji z naslovom Dama v belem, in zbirke črtic o diplomaciji Diplomati v novih oblačilih (2023).

V nadaljevanju skozi tri od omenjenih romanov (Izza kongresa, Travniška kronika in Misija London) osvetlimo razumevanje diplomacije ter s tem tudi njeno širšo vpetost v svet literature in njenega poslanstva.

Izza kongresa je mojstrsko delo, napet zgodovinski roman, ki ima diplomacijo v osrčju svojega narativnega objema, s katerim avtor izpiše hvalnico našim krajem. Izjemen evropski diplomatski dogodek se nam pokaže v vsem svojem blišču, Ljubljana pa kot mesto gostitelj, ki ve, kako se takšnim rečem streže in tudi kako lahko od takšnih dogodkov kaj iztrži: mesto so temeljito prenovili, olepšali in do danes nam v spomin na ta čas ostajata Kongresni trg in Cesta dveh cesarjev, pa tudi dnevnik, ki ga je pisal ugledni ljubljanski mestni uradnik Henrik Costa.

Travniška kronika je velika in podrobna zgodovinska freska, v kateri na vrhu Napoleonovih osvajalnih vojn po Evropi ta v Travnik pošlje svojega konzula, čemur z enako diplomatsko potezo sledi Avstrija. Zakotno bosansko mestece čez noč postane prizorišče zavzete diplomatske dejavnosti.

Nasproti si stojita generalna konzula s svojima ekipama in usmerjata pozornost na tamkajšnjega vezirja, nihče od njih pa pri lokalnem prebivalstvu ni zaželen. Trda pokrajina, nedostopni ljudje in odsotnost vezi z oddaljenimi prestolnicami zblížajo konzula, ki kljub rivalstvu pristaneta na isti strani – pozabljena od svojih oblastnikov, v pehanju za izpolnjevanjem neuresničljivih nalog in v minevanju življenj v krajih, v katerih tega sicer ne želita početi.

V deloma razgibanem dogajanju stopajo v ospredje opisi konzulskih poslov in njihovih izvajalcev različnih rangov, vpeti v okvir nedostopnosti lokalnih oblastnikov ter različnih simpatizerjev in nasprotnikov ene in druge države. Po zatonu Napoleona najprej odide francoski konzul, kot je bil prišel, kmalu za njim pa še avstrijski, in kratka epizoda velikih časov je mimo. In zazdi se, kot da ničesar niti ni bilo.

Misija: London je roman, ki predstavlja živahno in preobratov polno diplomatsko dogajanje v prvem obdobju prihoda novega bolgarskega veleposlanika ob izteku 20. stoletja na delovno mesto v London, ki sodi med elitne diplomatske lokacije.

V mešanici stilov (humoreska, pustolovka in deloma kriminalka) avtor popiše zagate, nerodnosti in poskuse diplomatske ekipe – in predvsem njenega novega vodje – čim bolj zavzeto in pristno promovirati svojo državo. Napetosti, tekmovalnost in spletke med člani diplomatske misije, neposredno izhajajoče iz njihovih rangov, ambicioznost bolgarske emigracije in vzvišenost posameznih vplivnežev iz domovine določajo potek napete diplomatske zgodbe.

RAZMIŠLJAMO

Ampak vse se dobro izteče in bralec dobi vtis, da je v diplomatskem delu tudi veliko improvizacij in spodrseljajev, ki pa niso problematični, dokler ne postanejo širše znani; dokler ostanejo za zastori, ne vplivajo kaj posebej kvarno na meddržavne odnose, ker se to dogaja vsem. Domiselna zgodba pripoveduje o novincih – diplomatih, državah in njihovih diplomacijah, kar se dogaja vedno in povsod ter v različnih kombinacijah. V diplomatskih krogih to nikomur ni neznano.

Protokol je tisti vidik diplomatskega in diplomatovega dela, ki v širši javnosti najbolj izstopa, je viden in prinaša konkretno predstavo o privlačnosti tega poklica. Zato je, seveda, pogosto prisoten v literarni refleksiji.

Andrić se mu posveča v potankostih in finesah. Prihod francoskega generalnega konzula na avdienco k vezirju je bil videti takole: »Vzravnan in slovesen je sprejel poveljnika vezirjevih mamelukov (...) Vse je potekalo po vnaprej domenjenem in določenem načrtu. (...) Bil je v paradni uniformi; temno modri plašč je na prsni imel odpet: naj vidijo pozlačene gumbe, srebrno vezenje in odlikovanje.«

Popov ubere drugačen pristop, saj njegov protagonist, novopečeni veleposlanik, ne uživa v protokolarnem diplomatskem razkošju, ki je dostikrat le navidezno in lahko postane breme: »Kaj za vruga sem tu izgubil?« se v mislih sprašuje ekscelencija, ko se spoštljivo in po poklicni dolžnosti udeleži prvega diplomatskega dogodka po svojem prihodu v London, kjer nikogar ne pozna in nihče ne pozna njega.

Pa se je kljub temu hitro privadil svojega posla in na koncu se mu je lepo izšlo: »Varadin Dimitrov je preživel svoj mandat brez kasnejših posebnosti. (...) Ko so mu po štirih letih ponudili prosto veleposlaniško mesto v Nigeriji, je to sprejel brez posebnega dramtiziranja.«

Tavčar kmalu na začetku svojega romana pokaže, da je protokol tudi stvar prestiža: »To,« se odreže Kandučeva, »ni najnovejše, drage prijateljice. Najnovejše – župan Hradecki je ravnokar govoril o tem z mojim možem – najnovejše je, da bode pri našem cesarju velik obed.« »Velik obed!« so vse zaklicale. A obmolknile so takoj, ker je v tistem hipu vsaka zase premišljevala: »Bog ve, bode li moj povabljen ali ne.«

Kandučeva je nadaljevala: »Povabljenih bo nekaj mestnih očetov, nekaj uradnikov, nekaj trgovcev, nekaj graščakov. Sploh vse, kar je v Ljubljani najiminenitnejšega!« Nobena se ni oglasila. Kandučeva pa je govorila tako, da se ji je kar poznalo, da misli: »Moj mož bo povabljen, ker mora povabljen biti; za vaše pa ne vem; mogoče, a gotovo ni.«

V zaključnih poudarkih še dodajmo, da se Tavčar kot eden vidnejših slovenskih pisateljev in politikov z diplomacijo ni ukvarjal. Njegov roman temelji na jasnem in znanem zgodovinskem ozadju ter avtorjevi veliki pripovedni moči. Andrić je bil poklicni diplomat, ki je v svoj diplomatski prvenec vključil veliko opažanj, hkrati s svojim dobrim razumevanjem zgodovinskega ozadja.

Poznavalci pravijo, da je v francoskega generalnega konzula vtikal dobršen del svojih značajskih potez in konzulskih izkušenj. Popov, uspešen bolgarski pisatelj srednje generacije, je bil sredi devetdesetih let prejšnjega stoletja nekaj časa zaposlen kot kulturni ataše na bolgarskem veleposlaništvu v Londonu (pred tem je bil predsednik bolgarskega centra PEN). Njegov roman se dogaja v istem času, domači poznavalci pa trdijo, da je večina dogajanja resničnega, le imena nastopajočih so izmišljena.

RAZMIŠLJAMO

Vsi trije romani so polni protokolarnih dogodkov, zaupnih in dostikrat tudi spletkarskih pogovorov v ozadju, urejanja državnih poslov, sprejemov ter številnih podrobnosti iz življenja diplomatov in sveta diplomacije. Vsem je skupno, da po eni strani pričarajo visok in širši javnosti odmaknjen svet diplomacije in politike, a po drugi strani to starodavno dejavnost postavijo v precej realen okvir naših življenj. To je vsekakor koristno, saj diplomacija ni vsemogočna, ampak je odvisna od konkretnih zgodovinskih okoliščin in predvsem od političnih odločitev.

Za sklep lahko ugotovimo, da je upodabljanje diplomacije v velikih literarnih delih vsekakor pomembno za njeno širše odstiranje in popularizacijo. To je dejavnost, ki je širši javnosti še vedno v precejšnji meri neznana in bo taka gotovo še ostala zaradi narave dela, ki je v veliki meri zaupno, in dejstva, da preteče veliko časa, preden se diplomatski arhivi odprejo. Zaradi urejanja meddržavnih poslov se diplomati vedno gibljejo v visokih političnih in drugih družbenih krogih, kar prispeva k mističnosti in privlačnosti tega poklica. Hkrati pa je zato diplomacija tudi zelo privlačna in uporabna za literarno obdelavo.

In nenazadnje, ta splet značilnosti in okoliščin pripelje marsikaterega pisatelja v diplomatske vrste in obratno – marsikaterega diplomata ponese v pisateljske kroge. Iz njihovih romanov pa zato največ pridobijo prav bralci.

SODELOVANJE Z RAISINA DIALOGUE

V New Delhiju je med 21. in 23. februarjem pod naslovom »CHATURANGA: Conflict, Contest, Cooperate, Create« potekala 9. konferenca Raisina Dialogue.

Rdeča nit razprav je bila realnost tekmovanja (ang. reality of competition), ki je že dolgo značilna za svetovno politiko, njeni osnovni elementi pa so konflikti, tekmovanje, sodelovanje in ustvarjanje. chaturanga (slov. čaturanga – starodavna indijska strateška igra in predhodnica sodobnega šaha) naj bi tako odražala vzporednice z današnjo kompleksnejšo realnostjo, kjer cilji ostajajo enaki, spremenila so se le sredstva za njihovo doseganje.

Na letošnjem dogodku je sodelovalo okrog 2.500 udeležencev iz 115 držav sveta. Kot častni gost je nastopil predsednik vlade Grčije Kiriakos Micotakis, poleg udeležbe iz regije pa je bila še posebej vidna prisotnost predstavnikov baltskih in nordijskih držav. V dialogih so se vrstila vprašanja o multipolarnosti in bipolarnosti, globalnem jugu in severu, avtonomiji in uvrščenosti, izzivih in zmogljivostih ter o sistemskih reformah in statusu quo.

V teh kaotičnih časih tako stari kot novi igralci iščejo partnerje. Prvi, snovalci obstoječih sistemov zato, ker jim trenutni sistem ni več nujno pogodju, drugi, vzhajajoči igralci zato, ker si prav tako želijo zaveznikov, a pod svojimi pogoji – s posodobljenimi pravili, premešanimi kartami in enakopravnejšo zastopanostjo.

Sklepi razprav so dajali vtis strateške nepovezanosti in občutka resignacije. Evropa oziroma zahod sta večinoma govorila o Ukrajini, preostanek sveta pa ima svoje prednostne teme.

Globalni jug je poudarjal potrebo po reformi mednarodnih institucij, čeprav se je večina njegovih predstavnikov strinjala, da večja prevetritev mednarodnih institucij zaradi nehomogenosti globalnega juga ni možna. Nobena od strani sicer ni predstavila konkretnih predlogov, kako se skupaj odzvati na globalne probleme.

Manjše število razprav na visoki ravni in slabša udeležba predstavnikov članic G7 so verjetno posledica časovnega sovpadanja dogodka s srečanjem zunanjih ministrov skupine G20, ki je potekalo med 20. in 23. februarjem v Braziliji. Kljub pozivom Indije k dialogu in sodelovanju tudi na letošnjem dogodku predstavnikov Kitajske ni bilo. Zaradi relativno pragmatičnih odnosov med Indijo in Rusijo je bilo prisotnih veliko ruskih predstavnikov iz diplomatskih in akademskih krogov, politična raven pa ni bila zastopana.

Raisina Dialogue 2024, Indija
Avtor: BSF

BLEJSKI STRATEŠKI FORUM

Raisina Dialogue je vsekakor odličen dogodek z več vidikov: omogoča seznanitev z diskurzi globalnega juga, mreženje in obnavljanje stikov z deležniki v Indiji, oblikovanje novih idej, razumevanje indijskih stališč ter izmenjavo mnenj med globalnim jugom in severom.

Dialog daleč največ koristi prinaša Indiji, saj širi njeno vizijo sveta in krepi njeno vlogo v svetu, oblikuje pomembno zgodbo o globalnih vprašanjih ter pridobiva prijatelje in naklonjenost v mednarodni skupnosti. Navsezadnje se ekonomska in politična moč Indije na globalni ravni povečujeta, Indija pa bo tudi v prihodnje najhitreje rastoče svetovno gospodarstvo.

Raisina Dialogue je osrednja indijska konferenca o najzahtevnejših vprašanjih glede geopolitike in geoekonomije, s katerimi se sooča svetovna skupnost. Dialog je strukturiran kot medsektorska razprava z raznovrstnimi deležniki, v njej pa sodelujejo voditelji držav, ministri in lokalni vladni uradniki, ki se jim pridružujejo idejni voditelji iz zasebnega sektorja, medijev in akademskih krogov. Gostiteljica konference je fundacija Observer Research Foundation, ki pri organizaciji tesno sodeluje z indijskim Ministrstvom za zunanje zadeve.

Med 19. in 28. februarjem je potekal tudi Raisina Young Fellows Programme oz. Asian Forum on Global Governance. Desetdnevne politične delavnice, ki jo organizirata Observer Research Foundation in ZEIT-Stiftung Ebelin und Gerd Bucerius, se vsako leto udeleži okrog 60 mladih voditeljev iz vsega sveta.

BILO JE ...

SLOVENEK MED PIRAMIDAMI

Vitez Anton plemeniti Lavrin (tudi Laurin) je imel bleščečo poklicno kariero. Po gimnaziji v Gorici je študiral teologijo v Ljubljani, pravo na Dunaju in tam 1816 tudi diplomiral. Zaposlil se je v Ministrstvu za trgovino; zaradi znanja jezikov je leta 1822 postal konzularni upravnik v Palermu, Neaplju in Mesini. Leta 1828 je postal avstrijski generalni konzul v Palermu. Diplomatska pot ga je vodila v Egipt, kjer je leta 1834 postal avstrijski generalni konzul v Aleksandriji.

V Egiptu je leta 1841 spretno posredoval v sporu med turško vlado in egiptovskim podkraljem, zato je dobil odlikovanje turškega sultana, avstrijski cesar Ferdinand I. pa mu je podelil red železne krone 3. razreda ter viteški naslov, s čimer je dobil pravico do svojega grba.

Anton Lavrin, *1789, Vipava – †1869, Milano

Vanj je postavil tri egipčanske sfinge in dve oljčni vejici ter na eno stran polmesec in na drugo sonce. Pogosto je potoval tudi v Jeruzalem in pomagal tamkajšnjim kristjanom. Zaradi tega mu je papež Gregor XVI. podelil naslov Dignitarius Terrae Sanctae (dostojanstvenik Svete dežele). Pri delu je pomagal tudi slovenskemu misijonarju in raziskovalcu Ignaciju Knobleharju. Že prej je Lavrina zanimala »domača« goriško-rimska kulturna dediščina, po prihodu v Egipt pa je njegovo zbirateljsko strast pritegnila predvsem egipčanska kultura in lotil se je raziskovanj. Položaj konzula mu je po eni strani olajšal dostop do najdišč, po drugi strani pa so ga službene dolžnosti omejevale in izkopavanjem ni mogel posvetiti več časa. Tako se je povezal z Jusufom Massaro, ki je bil zelo cenjen trgovec s starinami.

Lavrin je dunajski Akademiji znanosti leta 1849 in 1850 poslal dve poročili, prvo o potovanju v Memfis, o ogledu najdišča dveh izropanih grobnic, pa o mitreju iz rimskih časov in o grobnici svetih bikov Apisov v Akri. V drugem je opisal trgovanje s starinami. Staroegipčanske spomenike je zbiral v svoji vili v Aleksandriji. Velik del zbirke je poslal nadvojvodu Maksimiljanu za njegov grad Miramar pri Trstu. Po njegovi smrti (v Mehiki) so jih prepeljali v muzej na Dunaj (hrani jih Prirodoslovni muzej). Tudi tedanjemu Kranjskemu deželnemu muzeju v Ljubljani je poslal okoli 200 staroegipčanskih predmetov, med njimi leta 1846 leseno krsto z mumijo egipčanskega svečenika Isahta, ki jo danes hrani Narodni muzej v Ljubljani. Pisal je tudi poročila o egiptovskih spomenikih in tako postal član arheoloških inštitutov v Rimu in Atenah ter častni član Muzejskega društva v Ljubljani.

Postal je eden največjih zasebnih zbirateljev in poznavalcev egipčanskih spomenikov med Slovenci tistega časa. V rodno Vipavo je pripeljal sarkofaga, ki so ju odkrili v grobnici egipčanske dinastije v Gizi; sta iz časa okoli leta 2450 pr. n. št. V sarkofagih, ki sta postavljena na vipavskem pokopališču, so pokopani njegovi starši Jernej in Jožefa ter njegov mladoletni sin Albert.

Sarkofaga iz rdečega granita (ok. 2450 pr. n. št.), Vipava
Avtor: Janez Mihovec, Časnik

Leta 1849 je bil odpoklican iz Egipta in premeščen v Bukarešto. Leta 1854 je postal ministrski svetnik na Dunaju, kjer je ostal vse do upokojitve leta 1858. Zaradi slabega zdravja se je preselil v Milano in tam je tudi pokopan.

DKP – TOKRAT IZBRANO

Veleposlaništvo Republike Slovenije v Tirani je skupaj z albanskimi partnerji 8. februarja 2024 v prostorih Opernega in baletnega gledališča Tirana predstavilo knjigo »Bojan Adamič v Albaniji«.

Knjiga je nadaljevanje znanstvenega seminarja, ki ga je veleposlaništvo organiziralo maja leta 2022. V kratkem bo sledil še dokumentarni film, ki ga pripravlja Televizija Slovenija.

Knjiga o umetniku Bojanu Adamiču in do sedaj malo znanem obdobju, ki ga je preživel v Albaniji, je rezultat informacij, zbranih z vseh vetrov, srečnih naključij in predanega dela številnih, ki spoštujejo in cenijo njegovo delo.

Celotna zgodba se je začela na podlagi neformalne informacije, da je bil Adamič po drugi svetovni vojni v Albaniji. Poizvedovanje je vodilo do spletne strani o njegovem življenju in delu, kjer je na kratko opisano tudi obdobje v Albaniji. Za spletno stran skrbi njegova hči Alenka Adamič. Z gradivom, ki ga skrbno hrani, in podatki, ki nam jih je posredovala, nam je odprla pot do albanskih partnerjev in novih spoznanj.

Naslovnica knjige | Avtor: VP Tirana

Prof. Vasil Tole, muzikolog in podpredsednik Albanske akademije znanosti, je z iskrenim zanimanjem prisluhnil zgodbi, ki je ni poznal. Adamičevo življenje, delo in ustvarjanje v povojni Tirani, njegova prizadevanja, pronicljiva opažanja in sodelovanje z albanskimi umetniki, med drugim s prvo albansko skladateljico Doro Lekaj, so ga globoko prevzeli. Presenečen in navdušen je prevzel kopijo zapisa skladbe »Sonatina«, ki jo je Adamič, kot je ročno označeno na robu, napisal leta 1947 v Tirani. Adamič velja za prvega tujega skladatelja, ki je v Albaniji ustvaril skladbo.

Veleposlanik Peter Japelj, ga. Alenka Adamič in prof. Vasil Tole | Avtor: VP Tirana

Dragoceno pomoč pri pridobivanju edinstvenega arhivskega gradiva je prispevalo tudi Veleposlaništvo Republike Slovenije v Beogradu, pomembno podporo projektu je zagotovil Sektor za javno diplomacijo in mednarodno sodelovanje v kulturi MZEZ.

Knjiga »Bojan Adamič v Albaniji« je za zdaj izšla v albanskem jeziku, veleposlaništvo pa si prizadeva, da bi bila kmalu na voljo tudi v slovenskem jeziku.

ZADNJA STRAN

MALO NAZAJ IN MALO NAPREJ

USPEŠNO OPRAVLJENO

- 23. januar: izid četrte številke Diplomatskega zvezka
- 1. februar: Otvoritvena konferenca ob uradnem začetku predsedovanja Slovenije Strategiji EU za alpsko regijo
- 6. februar: Prvi slovensko-indijski dan znanosti in inovacij
- 14. februar: podpis Ljubljansko – haške konvencije (MLA)

PRIPRAVLJAMO SE

- 29. marec: 20. obletnica članstva Slovenije v Nato
- 1. maj: 20. obletnica članstva Slovenije v EU
- 22. maj: Dan slovenske diplomacije
- 22. in 23. maj: Dnevi Afrike

MISEL ZA KONEC

"Ničesar v življenju se ni treba bati, le razumeti ga je treba. Zdaj je čas, da razumemo več, da se lahko manj bojimo."

Marie Curie

Diplomatski zvezek je informativno glasilo o diplomaciji, mednarodnih odnosih in globalnih dogajanjih. Izdan je le v elektronski obliki. Izhaja šestkrat letno (na 2 meseca).

Vsebina ni nujno odraz uradnih stališč Ministrstva za zunanje in evropske zadeve.

UREDNIKA: veleposlanica Sabina Stadler Repnik; NAMESTNICA UREDNICE: Marjana Prvinšek Bokal
TAJNICA UREDNIŠTVA: Klementina Goličnik
LEKTORIRANJE: Nanika Holz

NASLOV UREDNIŠTVA: MZEZ, Služba za strateško načrtovanje in analize
Grad Jable, Grajska 1, Loka pri Mengšu, 1234 Mengeš
Tel. 01 478 67 20, e-naslov: zan.mzez@gov.si
Izdaja: Marec 2024, ISSN 33023-9036

